

NSV-VBO
Prijs voor Beleidsonderzoek 2024
Jury rapport

ACHTERGROND VAN DE PRIJS

Deze tweejaarlijks prijs is in 2009 ingesteld door de Nederlandse Sociologische Vereniging en de Vereniging voor Beleidsonderzoek en wordt dit jaar voor de zevende keer uitgereikt. De prijs beoogt het vele interessante beleidsonderzoek dat in Nederland plaatsvindt beter voor het voetlicht te brengen. Tevens worden met de prijs onderzoekers en onderzoeksbureaus uitgedaagd hun (beste) producten voor te dragen aan het wetenschappelijke forum.

De prijs is dit jaar bestemd voor het beste beleidsonderzoek verricht tussen 1 december 2021 tot 1 mei 2024 waarin de wisselwerking tussen wetenschap en toegepast onderzoek duidelijk naar voren komt. Alle (medewerkers van) onderzoeksbureaus die werken voor externe opdrachtgevers kunnen naar de prijs meedingen, mits zij lid zijn van de VBO of de NSV (als auteur of directielid). Ook kunnen onderzoeken die in samenwerking met universiteiten zijn uitgevoerd of uitgebracht worden ingediend. Naast bijdragen in de vorm van rapporten kunnen ook bijdragen in de vorm van een wetenschappelijk artikel worden ingezonden.

Sinds 2022 worden twee categorieën onderzoek onderscheiden: één met een budget tot € 80.000,- en één met een budget boven €80.000. Er worden dus twee prijzen voor beleidsonderzoek uitgereikt.

WERKWIJZE VAN DE JURY

De vijfkoppige jury heeft in totaal elf geldige inzendingen voor de prijs ontvangen. Een flink deel van de inzendingen betrof beleidsonderzoek op het gebied van onderwijs en arbeidsmarktparticipatie. Sommige onderzoeken richtten zich op specifieke activiteiten of vragen binnen organisaties, waar andere gericht waren op meer algemeen beleid.

Elke inzending is in een eerste ronde door twee van de vijf juryleden beoordeeld. Indien een jurylid op enigerlei wijze betrokken was bij een inzending, heeft het betreffende jurylid zich niet gemengd in de juryberaadslaging.

De inzendingen zijn beoordeeld op grond van de volgende criteria:

- Inbedding in de gamma-wetenschappelijke literatuur
- Verantwoord gebruik van (innovatieve) methoden en technieken
- Beleidsrelevantie
- Goede stijl en leesbaarheid van het rapport
- Helderheid en toegankelijkheid van overige producten

In het kader van het 30-jarig bestaan van de Vereniging van Beleidsonderzoek was er ook aandacht voor het VBO lustrum thema *Beleidsonderzoek: het wankel evenwicht tussen onafhankelijkheid en betrokkenheid*.

De jury beraadslaging in de eerste ronde resulteerde in een shortlist van twee inzendingen per prijscategorie. Opvallend is dat alle inzendingen op de shortlist onderzoek betrof dat is uitgevoerd in consortia. In de tweede juryberaadslaging lazen alle vijf de juryleden alle rapporten op de shortlist en is na een uitgebreide discussie een winnaar per categorie aangewezen.

ENIGE ALGEMENE BESPIEGELINGEN

Alvorens de prijswinnaars bekend te maken, deelt de jury graag enige bespiegelingen over het beleidsonderzoek in Nederland zoals zij dat in de inzendingen aantrof.

Allereerst wil de jury benadrukken dat de context van beleidsonderzoek haar eigen karakter kent: het betreft opdrachtonderzoek waarin onderzoeksbureaus als opdrachtnemer in contractueel verband werken voor een opdrachtgever. In deze context is de opdracht vaak behoorlijk afgebakend en is de tijd beperkt, waardoor de opdrachtnemers niet geheel vrij zijn in de te kiezen onderzoeksopzet, of afslagen te nemen die wel vruchtbaar kunnen zijn maar niet worden genomen omdat ze vooraf niet zijn vastgelegd. Ook worden er weinig fundamentele vragen gesteld over bijvoorbeeld de noodzaak van specifiek beleid.

Ten tweede viel, net zoals twee jaar geleden, op dat veel inzendingen behoorlijk lijvige en talige rapporten betroffen. De jury kan zich voorstellen dat lijvige rapporten kunnen verhinderen dat de belangrijkste boodschappen en adviezen hun weg vinden naar beleidsmakers, managers en de werkvloer, ondanks samenvattingen. Het is belangrijk dat beleidsonderzoek gedegen wordt gedaan en transparant wordt verantwoord, maar toch denkt de jury dat dat niet automatisch hoeft uit te monden in dikke rapporten. De jury moedigt u allen dan ook aan te blijven streven naar kortere, krachtige teksten en andere – minder talige - vormen van communicatie om de kern van uw onderzoek over te brengen.

Ten derde viel het de jury op dat in de methodologische verantwoording van met name beleidsonderzoeken met interviews weinig informatie was te vinden over de wijze van werving van deelnemers, de achtergrondkenmerken van geworven deelnemers, en bovenal een reflectie op de samenstelling van de groep geïnterviewden in relatie tot de onderzoeksvragen en de gerapporteerde resultaten. We juichen meer reflectie over onderzoekskeuzes toe – en wat dat betekent voor de uiteindelijke conclusies.

VAN SHORTLIST NAAR PRIJSWINNAARS

Prijscategorie onder de 80.000 euro

In de prijscategorie onder de 80.000 euro vond de jury het een uitdaging een prijswinnaar uit de twee inzendingen op de shortlist te kiezen omdat de inzendingen elk een geheel eigen karakter hadden. Daarnaast hadden beide inzendingen in de ogen van de jury een aantal sterke en een aantal minder sterke punten.

Het onderzoek dat uiteindelijk **niet** als prijswinnaar door de jury is gekozen – maar we hier toch graag willen noemen - is *Evaluatieonderzoek Nederlands Gebarencentrum* door Merel de Wit, Hajo Meijer & Illa Carrión Braakman (Kohnstamm Instituut) en Pauline van Eck en Aafke Essen (Oberon).

Dit was onderzoek van het Kohnstamm Instituut en Oberon naar de doeleffectiviteit van een instellingssubsidie van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen aan het Nederlands Gebarencentrum. Het onderzoek besloeg een documentanalyse; interviews met experts en beleidsmakers en een online vragenlijst voor en focus groepen met verschillende groepen NGT-gebruikers. Het gedegen onderzoek richtte zich met name op de kernactiviteiten van het centrum en hoe verschillende gebruikers deze activiteiten ervaarden.

Opdrachtonderzoek naar kleine en bijzondere doelgroepen vindt niet zo vaak plaats. Dit helder geschreven rapport laat zien dat zulk onderzoek informatief kan zijn en reflecteert ontwikkelingen richting en toenemende ambities met betrekking tot inclusiviteit. De jury waardeert dat de activiteiten van het centrum vanuit meerdere gebruikersgroepen is onderzocht. Met name de korte geschiedenis van de Nederlandse gebarentaal had toegevoegde waarde voor de jury.

Dat brengt ons bij de prijswinnaar in deze categorie. Na lange beraadslaging tekende zich uiteindelijk een winnaar af, waarin met name de vernieuwende aanpak doorslaggevend was.

De winnaar van de VBO-NSV Prijs voor Beleidsonderzoek 2024 voor de categorie onder de 80.000 euro is:

***De kantlijnen van het hokjespapier* door SEOR: Paul de Hek, Mark den Hartog & Oberon: Ebbo Bulder, Sjerp van der Ploeg**

Dit rapport betrof onderzoek van SEOR en Oberon naar de mogelijke effecten van verschillende beleidsopties om segregatie op middelbare scholen tegen te gaan. Het was onderdeel van landelijk onderzoek naar onderwijssegregatie in opdracht van het ministerie van OCW door een consortium van KBA Nijmegen, Kohnstamm Instituut, Oberon en SEOR. Het

deelonderzoek betrof de inzet van een onderzoeksaanpak die niet vaak voorkomt in opdrachtonderzoek: simulaties van beleidsmaatregelen met gebruik van CBS Microdata. Het doel was inzicht te vergaren in de effecten van vier eerder geïdentificeerde beleidsopties: 1) Informatievoorziening voor ouders; 2) Bevorderen vriendschapsscholen; 3) Bevorderen brede scholen; en 4) Woonsegregatie. De onderzoekers simuleerden deze maatregelen op CBS Microdata. In deze dataset is informatie over twaalf Nederlandse gemeenten opgenomen die variëren in mate van stedelijkheid, provincie, aantal scholen en mate van onderwijssegregatie. De analyse laat zien dat het bevorderen van brede scholen de meeste potentie heeft en dat deze invloed vergelijkbaar is in de verschillende gemeenten.

Dit onderzoek raakt aan een zeer actueel thema in politieke en beleidsdiscussies. Het onderzoek is goed ingebed in de gamma-wetenschappelijke literatuur. De jury waardeert de innovatieve en creatieve aanpak van de onderzoekers en is onder de indruk van de methodologische expertise die daarbij is ingezet. Ook is het mooi te zien dat de resultaten van het onderzoek zijn opgepikt door de media en de VO Raad. Minder sterk aan dit rapport vindt de jury het technische taalgebruik; dit maakt het voor niet-experts een uitdaging om de gemaakte methodologische keuzes op haar merites te beoordelen en de resultaten van de analyse op waarde te schatten en te vertalen naar de onderwijspraktijk.

Prijscategorie boven de 80.000 euro

In de prijscategorie boven de 80.000 euro vond de jury het ook uitdagend een prijswinnaar aan te wijzen. De jury besprak beide rapporten lang en grondig en constateerde dat beide rapporten van hoge kwaliteit en beleidsrelevant zijn. De jury complimenteert daarbij niet alleen de onderzoekers maar ook de opdrachtgevers, dat zij de onderzoeksbureaus de ruimte voor deze onderzoeken hebben geboden.

Het onderzoek dat uiteindelijk **niet** als prijswinnaar door de jury is gekozen – maar we hier toch graag willen noemen – is *Waar knelt de WW* door Yuri ten Hoeve, Mirjam Engelen (De Beleidsonderzoekers), Karin Tetteroo, Roos Beerkens, Boudewijn Bugter (theRevolution) en Prof. mr. dr. Willemijn Roozendaal (VU).

Dit rapport deed verslag van onderzoek in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid naar knelpunten in de Werkloosheidswet vanuit het perspectief van werknemer, werkgever en UWV. Onderzoekers van De Beleidsonderzoekers, theRevolution en de Vrije Universiteit werkten hierin samen. Het rapport behelst een uitgebreide beschrijving van de historische ontwikkeling van de WW, een juridische analyse van de wet, verslaglegging van expert interviews en gesprekken met WW-gerechtigden en werkgevers, en van UWV werkbezoeken waar met veel UWV professionals gesproken werd.

De jury was zeer gecharmeerd van de gekozen verhaallijn in het rapport, namelijk via de klantreis van werknemers, en de aandacht daarbij voor verschillende perspectieven: die van de werknemer, de werkgever en de uitvoering en vanuit het juridisch perspectief. Dit levert

een zeer compleet beeld op van knelpunten op, die vervolgens aan de juridische en historische context van de WW worden gekoppeld. De jury vond de inzet van een zogenaamde ‘botsproef’ tussen systeem-en leefwereld inspirerend, als ook het ‘krachtenspel’¹ en het beschrijven van ‘verwonderpunten’.

Dat brengt ons bij de prijswinnaar in deze categorie. Uiteindelijk koos de jury – na beide rapporten nog eens streng langs de beoordelingscriteria gelegd te hebben - voor het rapport waarin de gamma-wetenschappelijke literatuur het beste is ingezet en dat concrete handvatten biedt voor de uitvoeringspraktijk.

De winnaar van de VBO-NSV Prijs voor Beleidsonderzoek 2024 voor de categorie boven de 80.000 euro is geworden:

Een wankel evenwicht: Gedrag van mensen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering door Thomas van Arkel en Nynke Tromp (TU Delft), Yannick Bleeker, Noor Galesloot, Vera Haanstra en Angelou Kortsjens (Regioplan), Boukje Cuelenaere (Centerdata).

Dit betrof onderzoek naar personen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering in opdracht van het UWV en uitgevoerd door Regioplan, de TU Delft en Centerdata. Het onderzoek beoogde inzicht te geven ‘hoe het gedrag van uitkeringsgerechtigden beschreven kan worden, welke factoren en dynamieken het gedrag beïnvloeden en welke handelingsperspectieven de uitvoering geboden zouden kunnen worden om tot effectieve(re) re-integratie te komen’ (p.1). Het onderzoek bestond uit literatuuronderzoek, interviews met uitkeringsgerechtigden, observaties van gesprekken tussen uitkeringsgerechtigden en professionals, en werkbezoeken aan het UWV waar gesproken is met professionals. Ook is samen met professionals een interventie ontwikkeld die hen ondersteunt met uitkeringsgerechtigden te spreken over hun re-integratie. Deze interventie is gemonitord en getest in de praktijk.

De jury was zeer gecharmeerd van het co-creatie karakter van dit onderzoek en de interventie die daarbinnen ontwikkeld en getest is. Ook in dit rapport waardeert de jury de aandacht voor verschillende perspectieven van uitkeringsgerechtigden, professionals, organisatie en de wet. Het onderzoek is goed ingebed in gamma-wetenschappelijke literatuur: er is een helder gekozen vertrekpunt op basis van sociaalecologische systeemtheorie en inzichten over de adaptieve cyclus. De onderzoeksresultaten resulteren in een specificering van de adaptieve cyclus voor mensen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering. Het onderzoek laat zien dat mensen met een arbeidsongeschiktheid op verschillende manieren en momenten stagnatie in hun re-integratieproces kunnen doormaken en dat professionals hun gedrag en

---

¹ In het krachtenspel hebben “UWV werknemers aan de hand van een aantal situaties (waarin werknemers knelpunten ervaren met de WW) opstellingen in een ruimte hebben gemaakt, en gesproken hebben over de mate waarin de medewerkers vanuit diverse rollen belang hebben bij het (oplossen van het) knelpunt en in welke mate zij invloed kunnen uitoefenen op de oplossing” (p.25).

handelingen daar op af kunnen stemmen om de uitkeringsgerechtigden te helpen uit deze momenten te komen. Het rapport biedt hiervoor concrete handvatten voor professionals. De interventie beoogt uitkeringsgerechtigden aan te moedigen een grotere rol en meer regie in gesprekken over hun toekomst te nemen. Deze is transparant en kritisch geëvalueerd.

We feliciteren beide winnaars van harte!

Elke prijswinnaar krijgt een bedrag van 500 euro. Tevens zal er aandacht worden besteed aan de winnaars op <https://www.beleidsonderzoekonline.nl/>

DE JURY

Prof. dr. Monique Kremer (voorzitter jury)

Bijzonder hoogleraar Actief Burgerschap aan de Universiteit van Amsterdam

Voorzitter Adviesraad Migratie ACVZ

Drs. Martin Damen

Directeur-bestuurder van SWOV, wetenschappelijk instituut verkeersveiligheid

Voormalig directeur RIGO en voormalig voorzitter Vereniging voor Beleidsonderzoek

Dr. Ton Klein

Directeur Oberon

Voormalig voorzitter Vereniging voor Beleidsonderzoek

Dr. Linda Sontag

Senior wetenschappelijk medewerker

Directie Kennis – Inspectie van het Onderwijs

Dr. Liesbet Heyse (secretaris jury)

Universitair hoofddocent Sociologie aan de Rijksuniversiteit van Groningen

Bestuurslid Nederlandse Sociologische Vereniging

20 november 2024